

LCJ Handreiking –16

Wonderen

Leidingdeel

Inhoud

Uitleg leidingdeel	2
Didactische handreiking	3
Algemene inleiding	5
Schets 1 – Genezing	6
Schets 2 – Bevrijding	10
Schets 3 – Opstanding	14
Schets 4 – Overvloed	18

Uitleg leidingdeel

Om je als leidinggevende te helpen bij het voorbereiden van de clubavonden, hebben we in dit leidingdeel alle hiervoor benodigde informatie op een rij gezet.

In dit leidingdeel tref je het volgende aan:

- Algemene didactische tips die je kunt gebruiken om eens een keer op een andere manier een vraag of opdracht te bespreken.
- Achtergrondinformatie bij het geheel van de Handreiking.
- Informatie die direct betrekking heeft op de verschillende schetsen. Deze informatie bevat:
  - *Benodigdheden*
Alles wat je nodig hebt om deze avond goed te laten verlopen, staat hier op een rij.
  - *Lezen*
Suggesties voor passende bijbelgedeelten. Er worden meer bijbelgedeelten genoemd dan in de Handreiking behandeld worden, zodat je eventueel kunt kiezen.
  - *Zingen*
Passende psalmen en liederen worden genoemd. De liederen komen uit de Gele Bundel of Uit aller mond.
  - *Bidden*
Passend bij de schets geven we enkele gebedspunten weer.
  - *Doelstelling*
Kort op een rij wat het doel van de avond is.
  - *Achtergrondinformatie*
Een exegetische bij het bijbelgedeelte dat in de bijbelstudie behandeld wordt.
  - *Alternatieve (start)opdrachten*
Andere opdrachten, extra filmpjes of ideeën om een vraag te verwerken staan hier genoemd. Als leidinggevende kun je zo de avond zoveel mogelijk aan laten sluiten bij jouw doelgroep.
  - *Antwoorden*
Hier worden de antwoorden op de vragen uit de Handreiking gegeven.

We hopen dat deze extra informatie je helpt om makkelijk met deze Handreiking aan de slag te gaan. Bedenk dat het een *handreiking* is. Je kunt dus steeds kiezen wat je gebruikt en op welke manier. We hopen dat het gebruik van deze Handreiking tot zegen is voor de jongeren en leidinggevers!

Didactische handreiking

Het bespreken van de vragen kun je variëren. Hieronder volgen enkele manieren waarop je de vragen kunt bespreken.

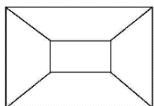
Denken > delen > uitwisselen

Het *denken*, *delen* en *uitwisselen* is een proces waarbij jongeren eerst zelf nadenken, daarna in een klein groepje hun gedachten delen en deze ten slotte in de grotere groep uitwisselen. Het voordeel van deze werkwijze is dat de betrokkenheid gestimuleerd wordt. Bovendien wordt door het uitwisselen van gedachten en het gezamenlijk formuleren van een antwoord het aantal meningen beperkt. Dat maakt de gezamenlijke nabespreking overzichtelijker. Hieronder worden een aantal didactische werkvormen uitgelegd, waarmee dit proces van *denken*, *delen* en *uitwisselen* gestalte kan worden gegeven.

Eén-tweetje

Vraag de jongeren om individueel over een vraag of opmerking na te denken (en eventueel iets op te schrijven). Daarna bespreken ze in tweetallen hun antwoorden. Eventueel wordt per tweetal een beste antwoord gekozen. Dit antwoord wordt vervolgens plenair uitgewisseld. Uitbreiding: de tweetallen bespreken de antwoorden met een ander tweetal. Per viertal wordt het beste antwoord gekozen, dat vervolgens plenair wordt uitgewisseld.

Placemat

De placemat is een variant van het 'Eén-tweetje', waarbij papier en pennen worden gebruikt. Gebruik bij voorkeur een vel op A3-formaat. Verdeel het vel papier zoals in het voorbeeld. Elke jongere denkt individueel na over een vraag of opmerking, waarna hij het antwoord opschrijft in één van de hoekpunten. De groepsleden bespreken de antwoorden die zijn opgeschreven in de hoekpunten. De gemeenschappelijke antwoorden of het beste antwoord wordt in het middenvak opgeschreven. Het antwoord in het middenvak kan plenair worden uitgewisseld.

Expertgroep

De jongeren denken in verschillende groepen na over een deelonderwerp. Elke groep is nu expert in (heeft kennis over) één deelonderwerp. Vervolgens worden nieuwe groepjes gevormd waarin alle bestudeerde deelonderwerpen vertegenwoordigd zijn. Elke jongere is binnen de nieuwe groep expert in een deelonderwerp. De eerder opgedane kennis wordt in de nieuwe groep gedeeld.

Voorbeeld: Elk groepje jongeren verdiept zich in één vraag. Vervolgens worden nieuwe groepjes gevormd waarbij in elk groepje alle bestudeerde vragen zijn vertegenwoordigd. Elk groepslid is 'expert' in één vraag en deelt deze kennis met de andere groepsleden.

Meningen uitwisselen

Om het *uitwisselen van meningen* te stimuleren, kunnen onder meer de volgende werkvormen worden gebruikt.

Gekleurde kaarten

Elke jongere beschikt over een rode en groene (en eventueel oranje) kaart. Er kunnen ook andere kleuren worden gebruikt. Een stelling wordt geprojecteerd en/of voorgelezen. De jongeren steken één van de kaarten op (rood=niet mee eens; groen=mee eens; oranje=twijfel). De meningen worden geïnventariseerd en eventueel genoteerd. Het opsteken van kaarten is een goede aanleiding om door te vragen naar argumenten.

Duimen

In plaats van gekleurde kaarten wordt een duim opgestoken. Duim rechtop = mee eens; duim naar beneden = niet mee eens; duim horizontaal opgestoken = twijfel.

Binnen- en buitenkring

Verdeel de jongeren in twee gelijke groepen. De eerste groep vormt een binnenkring. De tweede groep gaat hier in een kring omheen staan: de buitenkring.

Een jongere uit de binnenkring vertelt een mening of antwoord aan een jongere uit de buitenkring. Laat één van de kringen op een bepaald moment één of meerdere plaats(en) draaien, zodat een nieuw tweetal ontstaat en de meningen/antwoorden opnieuw worden uitgewisseld. Herhaal het draaien en uitwisselen een aantal keren.

Inventariseren

Om op een speelse manier antwoorden of meningen te *inventariseren* kunnen onder meer de volgende werkvormen worden gebruikt.

Post-its

Laat de jongeren hun antwoord of mening opschrijven op een post-it, een memoblaadje met plakstrip. Laat de beschreven memoblaadjes opplakken op een centrale plaats. De post-its kunnen, indien gewenst, door de jongeren gegroepeerd worden rond vergelijkbare antwoorden of meningen. Bespreek de reacties.

Muurtje bouwen

Antwoorden of meningen worden op een A4-papier geschreven. Bij de gezamenlijke bespreking wordt met de A4-papieren een muurtje gebouwd. De belangrijkste antwoorden en meningen worden onderop geplakt, de minder urgente zaken komen daarbovenop. Gebruik plakband of kneedgum om het papier op te hangen.

Woordweb

Inventariseer antwoorden of meningen op een whiteboard, flap-over of groot vel papier. Maak een woordweb waarin informatie kernachtig en geordend wordt weergegeven. Opmerkingen over hetzelfde onderwerp worden in kernwoorden bij elkaar opgeschreven.

Algemene inleiding

Wat is eigenlijk een wonder? Wij vinden veel dingen heel gewoon, terwijl ze helemaal niet zo vanzelfsprekend zijn. Denk aan de boterham op je bord of de voorraad kleding in je kast.

Met deze Handreiking willen we met jongeren stilstaan bij vier wonderen van de Heere Jezus:

1. de genezing van de dorre hand van een man;
2. de bevrijding van de bezetene van Gardara;
3. de opwekking van de jongen uit Naïn;
4. de vermenigvuldiging van de broden en vissen.

We leren ervan wat een wonder is. Wonderen:

1. zijn voor ons onmogelijk, maar mogelijk bij God;
2. geven een boodschap door; het zijn tekeningen van Gods werk;
3. wijzen vooruit naar Gods toekomst.

We hopen dat jongeren door deze bijbelgedeeltes heen ontdekken Wie de Heere is en hoe Hij ook in hun leven wonderen wil doen. Het grootste wonder, waarnaar uiteindelijk alle wonderen verwijzen, is het levend maken van een dode zondaar. En dat wonder wil Hij doen, ook in het hart van onze jongeren!

We wensen je als leiding veel wijsheid en Gods zegen toe bij het samen met de jongeren bestuderen van dit deel van de Bijbel en we hopen dat deze Handreiking en dit leidingdeel je daarbij helpen.

Literatuurlijst

- *Tekst voor Tekst, de Heilige Schrift kort verklaard en toegelicht* (1987). Oeveren, B. van , e.a. 's-Gravenhage: Boekencentrum.
- *HSV-studiebijbel* (2014). Paul, M.J. en Hofman, T.M. (Red.). Heerenveen: Royal Jongbloed.
- *Bijbel met Uitleg* (2015). Apeldoorn: De Banier.
- *HSV-Jongerenbijbel* (2013). Vergunst, P.J. (Red.). Heerenveen: Uitgeverij Jongbloed.
- *Verklaring van het Oude en het Nieuwe Testament, 2* (2000). Henry, Matthew. Utrecht: Uitgeverij De Banier.

Schets 1 – Genezing

Benodigheden

- Een Bijbel en Handreiking voor elke jongere.
- Pennen.
- Vellen papier voor het woordweb bij de startopdracht.
- Vellen papier, kranten, tijdschriften, scharen, lijm en stiften voor de poster als alternatieve (start)opdracht.

Lezen

Deze gedeeltes kunnen gebruikt worden bij de voorbereiding, maar kunnen ook op de avond zelf gelezen worden.

- Markus 3:1-6
- Mattheüs 12:9-14
- Lukas 6:6-11
- Lukas 11:5-13
- Heidelbergse Catechismus zondag 38

Zingen

- Psalm 147:2 en 3
- Psalm 9:1
- Psalm 86:5
- Psalm 6:3 en 9
- Zie ik sterren aan de hemel staan
- Wandel je in de duisternis
- Nooit kan 't geloof teveel verwachten

Bidden

- Dank de Heere voor de wonderen die we elke dag van Hem ontvangen en vraag om een hart dat echt dankbaar is.
- Dank God voor het grootste wonder: dat Hij Zijn Zoon heeft gegeven en dat er verlossing mogelijk is.
- Bid om genezing voor mensen die ziek zijn.

Doelstelling

De kernboodschap van deze schets is: Jezus is gekomen om goed te doen.

- De jongeren weten wat we van wonderen in de Bijbel kunnen leren.
- Ze weten wat het grootste wonder is en wat dat voor hen betekent.

Achtergrondinformatie

Deze exegese gaat over de geschiedenis van de genezing van de man met de verdorde hand zoals beschreven in Lukas 6:6-11.

Intro

In de voorgaande verzen vertelt Lukas hoe de Heere Jezus in conflict komt met de Farizeeën over de sabbat. Jezus wandelt met Zijn discipelen door het koren en zijn discipelen plukken ondertussen wat graan, wrijven dit tussen hun handen en eten het op. Voor de Farizeeën is dit sabbatsschennis. Jezus wijst hen echter terecht door te zeggen dat Hij de Heere van de sabbat is. Dit eerste conflict over de sabbat krijgt in onze verzen een vervolg.

Vers 6 De geschiedenis volgt niet direct op de voorgaande. Deze 'andere sabbat' kan geruime tijd later zijn, maar inhoudelijk is deze geschiedenis een vervolg op de voorgaande geschiedenis. Zoals gewoon was op de sabbat gaat Jezus naar de synagoge om daar onderwijs te geven. Daar is een man met een verlamde hand. Dat kan aangeboren zijn, maar het is ook mogelijk dat hij een ongeluk heeft gehad. Duidelijk is in ieder geval dat zijn handicap niet direct levensbedreigend is. Volgens de wetten van de Farizeeën mag men alleen medische hulp verlenen op de sabbat als het leven van de patiënt in gevaar is. Daar is hier duidelijk geen sprake van.

Vers 7 De Joodse leiders zijn het vorige conflict nog niet vergeten. Ook hier valt hun ongeestelijke houding op. Zelfs tijdens de eredienst in de synagoge zijn ze alleen maar bezig met de vraag hoe ze Jezus ten val kunnen brengen. Het gaat ze daarin niet werkelijk om de verdediging van de wet, maar om de ondergang van de Heere Jezus. Ze hopen eigenlijk dat Jezus de wet zal overtreden, zodat ze Hem kunnen pakken. Drijfveer is dus niet hun liefde voor de wet, maar hun afkeer van Jezus.

Vers 8 Jezus weet wat Zijn tegenstanders bezighoudt. Hij ziet het aan hun houding, maar weet het ook omdat Hij God is. Zonder dat de Joodse leiders iets gezegd hebben, spreekt Jezus hen aan. Jezus gaat openlijk de confrontatie aan. Hij roept de gehandicapte man naar het centrum van de belangstelling. De man staat op van zijn plaats en gaat in het midden staan.

Vers 9 De vraag die Jezus stelt, plaatst het onderhuidse conflict in een heel ander licht. Zijn vraag legt de intenties van de Farizeeën én die van Zichzelf bloot. Jezus noemt het genezen van de man 'iemand behouden'. Hij wil daarmee zeggen dat hij met de genezing deze man weer in staat stelt om een gewoon leven op te bouwen. Hij herstelt zijn leven. Ook dat valt onder 'iemand behouden'. Door de zaak zó voor te stellen, is deze genezing ook geoorloofd binnen de wetten van de Farizeeën (zie vers 6). De Farizeeën daarentegen doen kwaad door deze man zijn genezing te onthouden. Ze doen nog groter kwaad door nota bene op de sabbat (!) Jezus' ondergang te zoeken! Ze vinden blijkbaar dat men op de sabbat niet mag genezen, maar dat men wel iemand te gronde mag richten/verderven. De joodse leiders moeten leren dat de sabbat is bedoeld om mensen rust te geven van hun werk en om één dag in de week helemaal te wijden aan de dienst van de Heere. Het verbod om te werken op de sabbat is nooit bedoeld om mensen te verhinderen goed te doen voor hun naasten.

Vers 10 Voor Jezus de man geneest, kijkt hij de omstanders allemaal nadrukkelijk aan. Iedereen krijgt zo de gelegenheid om tegen de gang van zaken te protesteren, maar het antwoord op Jezus' vraag is zo duidelijk dat niemand Hem meer durft te antwoorden. Jezus geeft de verlamde man slechts een bevel. De man moet zijn hand uitsteken. Hij aarzelt niet, maar doet in geloof wat Jezus zegt. Dat is nu al het werk wat Jezus op de sabbat heeft verricht. En daarmee heeft Hij deze man een extra reden gegeven om God op de sabbat te eren.

Vers 11 Hoewel ze publiekelijk geen weerwoord hebben, zijn de joodse leiders onderling ervan overtuigd dat deze Jezus aangepakt moet worden. Ze zijn uitzinnig van woede over het voorval. Jezus heeft hen, de geestelijke leiders van het volk, publiekelijk terechtgewezen. Bovendien is het wonder voor hun ogen gebeurd. Ze kunnen niet ontkennen dat Jezus' optreden gezegend wordt. Ten diepste zijn ze te hoogmoedig om het onderwijs dat Jezus hier geeft aan te nemen. Ze nemen Jezus' terechtwijzing niet ter harte, maar keren zich nog feller van Hem af.

Alternatieve (start)opdracht

- Begin met de stelling: Ik geloof dat God ook vandaag zieke mensen kan genezen. Laat de jongeren in de zaal hun standpunt innemen: helemaal links en helemaal eens; helemaal rechts is helemaal oneens; of ergens daar tussenin.
- Laat (in groepjes) een poster maken over het thema 'wonderen'. Zorg voor tijdschriften en kranten waaruit ze plaatjes en teksten kunnen knippen.

Antwoorden

Startopdracht

Met deze opdracht zie je wat de jongeren allemaal al weten over dit onderwerp.

1.
  - a. *Persoonlijk.*
  - b. *Persoonlijk.*
2.
  - a. Nee, veel mensen waren wel verbaasd maar geloofden niet. Lees maar in Johannes 6:60-66. Na het wonder van de broodvermenigvuldiging en de preek van Jezus daarover gingen juist veel volgelingen van Hem weg.
  - b. *Persoonlijk. Mooie vraag om te kijken welke vragen jongeren hebben bij dit thema. Neem de tijd om ernaar te luisteren en evt. ook op in te gaan.*
3. Denk bijvoorbeeld aan een kruis of een gevende hand of een herder.
4.

a. Jesaja 29:18	Doven zullen horen en blinden zullen zien
Jesaja 33:24	Niemand is meer ziek
Openbaring 7:16	Niemand heeft meer honger of dorst
Openbaring 21:4	Niemand zal meer sterven

- b. - De genezing van de doofstomme man te Dekapolis, Markus 6:31-27. De genezing van twee blinden bij Jericho, Mattheüs 20:29-34.
  - De genezing van de schoonmoeder van Petrus, Mattheüs 8:14-17. De genezing van de knecht van de hoofdman te Kapernaüm, Mattheüs 8:5-13.
  - Het wonder van de vermenigvuldiging van de broden en de vissen.
  - De opwekking van het dochtertje van Jaïrus.

- 5. – *Zie de uitleg van het bijbelgedeelte hierboven.*

- 6.
  - a. Is het geoorloofd op de sabbat ook te genezen?
  - b. Is het geoorloofd op de sabbat goed te doen of kwaad te doen?

- 7.
  - a. *Persoonlijk.*
  - b. Hij heeft Zijn leven gegeven aan het kruis. Zo kan ieder die in geloof tot Hem komt vergeving van zonden en eeuwig leven ontvangen.
  - c. Dat ook jij geroepen wordt om in geloof tot Hem te gaan en Hem je zonden te belijden. En dan zul je vergeving ontvangen.

- 8.
  - a. *Persoonlijk.*
  - b. Nee, niet iedere zieke wordt genezen op het gebed. Je kunt zeggen dat ook in de tijd van de Heere Jezus niet alle zieken genezen werden. Denk aan de man die in Bethesda lag: een ziekenhuis vol zieke mensen, maar de Heere Jezus genas alleen die ene man. De wonderen van genezing zijn een teken en verwijzen naar de grote toekomst waarin er geen ziekte en dood meer zal zijn. Nu leven we nog in een wereld die lijdt aan de gevolgen van de zonde, en daar hoort ook ziekte en dood bij. Dat de Heere Jezus niet geneest wil niet zeggen dat Hij het niet kan. Hij kan alle dingen. Maar in het gebed om genezing moeten we ook altijd bidden: 'Laat Uw wil geschieden.'
  - c. Omdat Hij zoveel beter weet dan wij wat goed voor ons is. God voert Zijn plan uit. En als je mag weten een kind van Hem te zijn, dan mag je weten dat alles – dus ook ziekte en dood – zal meewerken ten goede! Hoe? Dat zie je lang niet altijd in het leven, maar dat mag je wel geloven!
Misschien kun je ook een voorbeeld noemen van mensen die door de ziekte of het overlijden van iemand tot geloof komen. Zij werden dan niet gered van de dood, maar hun dood was wel tot zegen van anderen. En vergeet niet: wie sterft in geloof, mag voor eeuwig bij de Heere zijn. En dat is uiteindelijk het mooiste wat er is!

Slotopdracht

Mooi om de antwoorden van het begin er nog bij te halen en te zien of de jongeren nu dingen geleerd hebben en toe willen voegen.

Schets 2 – Bevrijding

Benodigdheden

- Een Bijbel en Handreiking voor elke jongere.
- Pennen.
- Apparatuur om het filmpje te bekijken op ABC van het geloof, alternatieve (start)opdracht.

Lezen

Deze gedeeltes kunnen gebruikt worden bij de voorbereiding, maar kunnen ook op de avond zelf gelezen worden.

- Markus 5:1-20
- 1 Johannes 3:1-17
- Mattheüs 4:23-25
- Mattheüs 15:21-28
- Heidelbergse Catechismus vraag en antwoord 1
- Nederlandse Geloofsbelijdenis artikel 12

Zingen

- Psalm 25:7
- Psalm 27:1 en 7
- Avondzang:5
- Gebed des Heeren:3
- Een vaste burcht is onze God
- Als g'in nood gezeten
- Heer', ik kom tot U
- Heer', wat wilt Gij dat ik doe?

Bidden

- Dank God dat Hij alle macht heeft.
- Bid om bevrijding uit de macht van de duivel en allerlei vormen van slavernij.

Doelstelling

De kernboodschap van deze schets is: Jezus bevrijdt van de macht van de duivel.

- De jongeren realiseren zich hoe machtig de duivel is, maar weten ook dat Jezus Christus de duivel overwonnen heeft.
- Ze leren wat dit voor hun eigen leven betekent.

Achtergrondinformatie

Mattheüs 5:1-20

Vers 1-5 Volgens Markus 4:35 speelt de geschiedenis zich af in de avond, nadat de Heere Jezus in veel gelijkenissen onderwezen had. Jezus is met Zijn discipelen het meer overgevaren. De reden wordt niet vermeld. De discipelen denken wellicht dat hun Meester de

rust wil opzoeken. De Heere is echter op zoek naar een mens in nood, 'de bezetene van Gadara'. Voor het eerst van Zijn leven op aarde komt Jezus met Zijn discipelen in een gebied buiten Israël. 'Land van de Gadarenen' verwijst naar Gadara, één van de steden van de Dekapolis. Dat woord betekent letterlijk 'tien steden'. Het is een Hellenistisch gebied, gericht op de Griekse taal en cultuur. Zodra de Heere Jezus aan land gaat, komt er iemand op Hem af. Een 'onreine geest' wijst op bezetenheid van een duivel, een gevallen engel. De holen en kloven van het gebergte werden als graven gebruikt of waren daartoe uitgehouwen. Het waren bij uitstek onreine plaatsen (vergelijk Lukas 11:44). De reden dat de man 'terstond' naar Jezus toekomt, is dat de komst van de Heere Jezus een inbreuk betekent op het terrein dat de onreine geest beheerst. Uit het feit dat men had getracht hem vast te binden met kettingen, blijkt dat de man zeer agressief is. De duivel had hem toegerust met een enorm grote kracht. Niemand kon hem bedwingen. Volgens vers 15 loopt de man voortdurend ongekleed rond. Dag en nacht klinkt door heel de streek zijn geschreeuw. Daarnaast doen de demonen hun verwoestende werk doordat de man zichzelf voortdurend met stenen slaat (vergelijk Markus 9:22). Al deze dingen maakten wellicht dat de mensen het gebied angstvallig meden (vergelijk Mattheüs 8:28). De bezetene laat zien hoe ongelukkig een mens is als God hem niet beschermt en hem overgeeft aan de duivel. Ieder mens verkeert van nature in de macht van de boze. Dit komt openbaar in een zondig leven (1 Johannes 3:8). Volgens Mattheüs waren er twee bezetenen. Waarschijnlijk was de man die Markus beschrijft het meest berucht.

Vers 6-13 Hoewel de man de Heere Jezus niet kent, weet de onreine geest wie Hij is. De duivel kan niet anders dan knielen voor de Heere Jezus, omdat Deze zijn meerdere is, namelijk de Zoon van de allerhoogste God (zie Mattheüs 3:11 en Jakobus 2:19). Door de man luid te laten schreeuwen, probeert de duivel Jezus te imponeren en van zich af te houden. Met 'wat heb ik met U te doen' wil hij zeggen: laten we ons toch niet met elkaar bemoeien. Hij vreest dat Jezus hem zal pijnigen (Lukas 8:31; 2 Petrus 2:4; Judas 6 en Openbaring 20:3). De reden van de woorden van de boze geest is het bevel van de Heere Jezus. Terwijl de man al schreeuwend bij de Heere Jezus is gekomen, heeft Jezus de onreine geest bevolen de man te verlaten. Waar het koninkrijk van God komt, moet het rijk van de duisternis wijken. De demon moet zijn naam prijsgeven aan de Heere Jezus. Zijn naam is Legioen. Een Legioen was een Romeinse legereenheid, bestaande uit circa 5000 soldaten. Er is dus een groot leger aan boze geesten in de man. Eén van hen is de woordvoerder. Volgens vers 10 houdt dit leger demonen niet alleen de man, maar heel het land bezet. De onreine geest smeekt Jezus of hij zijn heerschappij in het gebied mag houden. Uit alles blijkt dat de boze geest Jezus zal moeten gehoorzame en dat hij zonder Jezus' toestemming niets kan doen (vergelijk NGB, art. 13). Volgens Mattheüs 8:32 werpt Jezus de duivelen uit door het woord. Hij laat zien dat Hij God is (vergelijk Mattheüs 12:28). Alleen Hij is bij machte om de macht van de duivel en zonde in ons te breken (zie ook Johannes 8:36). Uit de grote kudde varkens blijkt dat dit een heidens gebied is, waar joodse normen en regels niet golden (vergelijk Leviticus 11:7). Het was de gewoonte dat een aantal herders de varkens van diverse eigenaars meenamen en ze weidden op plaatsen waar ze voedsel konden vinden. De duivels krijgen gelegenheid hun vernietigende werk te doen en de varkens verdrinken. De demonen werden wellicht 'thuisloos' (vergelijk Mattheüs 12:43-44).

Vers 14-20 De herders die verantwoordelijk waren voor de varkens, slaan onthutst op de vlucht naar de stad en de omliggende velden om het gebeurde te vertellen. Allen die het horen, spoeden zich naar de 'plaats van het onheil'. Bij Jezus en 'de bezetene' gekomen, worden ze bang. Hun angst leidt echter niet tot het geloof in de Heere Jezus (vergelijk Markus 4:41). Uit de beschrijving van de man in vers 15 blijkt iets van het ontzagwekkende van het wonder. Hoewel de man door duizenden duivelen bezeten was, is daar nu niets meer van te merken. Uit het verslag van de ooggetuigen wordt voor de mensen het verband duidelijk tussen de genezing van de bezeten man en de ondergang van de kudde varkens. Bang voor nog meer verliezen, smeken de inwoners Jezus te vertrekken. Het verlies van varkens weegt voor hen blijkbaar niet op tegen de redding van die man. Jezus geeft gehoor aan het verzoek. Hij gaat weg waar Hij niet welkom is. In vers 18 is er voor de derde keer sprake van een smeekgebed. Blijkbaar heeft de bevrijding van de man geloof bij hem gewekt. De Heere Jezus geeft hem de opdracht om van zijn bevrijding te getuigen in zijn eigen gebied (vergelijk Psalm 66:16). Ook dat hoorde bij het doel van de overtocht (vers 1). Als de Heere je bekeert, word je ook ingeschakeld in Zijn dienst. Jezus maakt de man verder duidelijk dat Hij dit wonder namens God gedaan heeft (vergelijk Lukas 8:39). De man gehoorzaamt en ontvangt vrucht op zijn werk: ze verwonderen zich allen. Later, als Jezus voor de tweede keer in Dekapolis komt, is Hij welkom (zie Markus 7:31-37). De uiteindelijke betekenis van de duiveluitwerping is de belofte dat er straks in de hemel geen duivelen meer zullen zijn (vergelijk Openbaring 20:10).

Alternatieve (start)opdracht

Bekijk het filmpje over het kernwoord duivel op ABC van het geloof.

Antwoorden

Startopdracht

Laat de jongeren hierop hun eigen mening geven. In het verloop van de schets wordt duidelijk gemaakt wat bezetenheid is. Dan kunnen ze hun eigen mening nog eens spiegelen. Je kunt aan het einde van de bijeenkomst nog even terugkomen op deze stelling.

1. Vers 10: de onreine geest vraagt of Jezus hen niet buiten het land wil zenden.
Vers 12: de duivelen vragen Jezus of ze in de zwijnen mogen trekken.
Vers 17: de inwoners van deze streek vragen Jezus of Hij weg wil gaan.
Vers 18: de man die genezen is vraagt Jezus of hij met Hem mee mag gaan.
2.
  - a. Ze trekken in de zwijnen en dwingen de zwijnen in zee te storten.
  - b. Ze vragen of Jezus – Die hun dorpsgenoot genezen heeft! – alsjeblieft maar wil vertrekken. Hun zwijnen zijn hen blijkbaar meer waard dan hun dorpsgenoot!
3. Jezus laat hiermee zien dat Hij machtiger is dan de duivel. Hij is gekomen om de duivel te verslaan. Denk ook aan de moederbelofte in Genesis 3:15. In 1 Johannes 3 staat dat Jezus de werken van de duivel vernietigd. De duivel lijkt machtig te zijn – en hij heeft ook veel macht – maar Jezus is machtiger en Hij overwint!

4. *Persoonlijk. Op de vraag Hoe kun je dit weten? kun je als leidinggevende natuurlijk wel antwoord geven. Wie onderdaan van het Koninkrijk van God geworden is, zal ook leven als een kind van God. In je leven zal dan te zien zijn dat je van de Heere Jezus houdt en Hem wil dienen. Als jongeren het moeilijk vinden om deze vraag te beantwoorden kun je heel eenvoudig zeggen dat het gaat om de vraag of ze van de Heere Jezus houden.*
5. De Bijbel laat duidelijk zien dat het leven van een christen een leven van strijd is. De duivel is niet blij met iemand die zich bekeert en bij de Heere Jezus hoort. Hij probeert deze mensen weer voor zich in te winnen. Hij wil niks liever dan dat ze zondigen. En daarom zal hij hen op allerlei manieren verleiden. Die strijd, tegen de zonde, de duivel en ook je eigen oude mens, zal elke christen herkennen. Daarom is het geen goed teken als je niet merkt dat de duivel werkt. De vraag die bij vraag 4 gesteld werd, is dan een heel reële vraag. Merk je misschien niks van het werk van de duivel omdat je nog bij zijn koninkrijk hoort?

Stellingen

- Of je bent een evangelist of je hebt er zelf één nodig → als je gelooft, ga je daarvan spreken en getuigen, het werk van een evangelist dus. Als je nog niet bekeerd bent, heb je inderdaad iemand nodig die je over de Heere Jezus en de noodzaak van bekering vertelt.
  - In alles wat de duivel zegt, heeft hij gelijk → nee, de duivel verdraait de waarheid. Hij is de leugenaar van den beginne. Denk bijvoorbeeld aan wat hij tegen Eva zei in het paradijs, of aan de verzoeking van Jezus. Het is net anders dan wat de Heere zei.
  - Door 2000 zwijnen om te laten komen, heeft Jezus het eigendom van anderen gestolen → alles wat op aarde is, is eigendom van God. En het zijn de duivelen die de zwijnen de zee in storten.
6. *Persoonlijk. Mooi om de jongeren hier (in groepjes) over te laten doorpraten. Probeer als leidinggevende in het gesprek een aanvullende rol in te nemen, zo mogelijk met eigen ervaringen. Dat kan jongeren helpen het ook in hun eigen leven toe te passen.*
  7.
    - a. Probeer het klein te maken: wanneer kun je iets goed over de Heere zeggen? Het hoeft maar een opmerking te zijn. Of even vertellen waarom je wilt bidden. Of iets bedenken wat je kunt zeggen als iemand vloekt.
    - b. Je weet allemaal al heel veel uit de Bijbel, dat kun en mag je doorgeven. Maar echt vertellen wie de Heere voor je is, kun je pas als je Hem echt kent.

Slotopdracht

Machtig God, U alleen bent waardig. Niet de duivel heeft alle macht, maar God!

Schets 3 – Opstanding

Benodigheden

- Een Bijbel en Handreiking voor elke jongere.
- Pennen.
- Apparatuur om het filmpje over de opstanding te kunnen bekijken.

Lezen

Deze gedeeltes kunnen gebruikt worden bij de voorbereiding, maar kunnen ook op de avond zelf gelezen worden.

- Lukas 7:11-17
- Efeze 2:1-10
- Johannes 11:1-46
- Heidelbergse Catechismus zondag 16

Zingen

- Psalm 98:2
- Psalm 68:10
- Psalm 21:4
- Psalm 116:5
- Psalm 42:1 en 5
- Lofzang van Zacharias:1 en 5
- Jezus, leven van mijn leven
- Spoedig zal komen
- O Heil'ge Geest Die levens maakt
- Ga niet alleen door 't leven
- Ontwaak gij die slaapt

Bidden

- Bid om troost voor mensen die rouwen om het gemis van een geliefde, korter of langer geleden.
- De Heere Jezus is de Opstandig en het Leven. Dank Hem dat allen die in geloof sterven, voor eeuwig bij Hem mogen zijn.
- Vraag om bewaring voor een onvoorbereid sterven. Bid om geloof en bekering.

Doelstelling

De kernboodschap van deze schets is: Jezus is sterker dan de dood.

- Jongeren staan stil bij de dood en de impact hiervan voor hun eigen leven.
- Ze leren ontdekken wat het betekent dat Jezus sterker is dan de dood.

Achtergrondinformatie

Lukas 7:11-17

Vers 11-12 Het optreden van de Heere Jezus wekt belangstelling. Dat merk je doordat niet alleen Zijn discipelen Hem volgen, maar ook een grote schare met Hem mee gaat als Hij vanuit Kapernaüm op weg gaat richting het plaatsje Naïn. De ontmoeting met een rouwstoet buiten de poort van de stad Naïn brengt twee groepen mensen bij elkaar. Mensen met hoge verwachtingen en mensen met groot verdriet. Maar al die mensen bij elkaar kunnen het probleem van de diepverdrietige weduwe niet wegnemen. Na haar man is nu ook haar zoon gestorven en zij blijft alleen achter. Er zijn twee belangrijke dingen die daarbij een rol spelen. Allereerst iets praktisch: de vrouw heeft nu niemand meer die voor haar zorgt. Een uiterst spannende situatie in een tijd waarin er geen sociale voorzieningen bestaan. Het tweede is dat door dit overlijden haar familie uitsterft. Daarmee is zeker dat de Messias in elk geval niet uit haar nageslacht zal voortkomen.

Vers 13 Twee belangrijke dingen trekken in dit vers de aandacht. Allereerst is er het 'zien' van de Heere Jezus. Dat wil zeggen dat Hij er oog voor heeft (Psalm 10: 14). Het tweede opvallende is de innerlijke ontferming. Die uitdrukking wordt in de Bijbel alleen voor God gebruikt (negen keer in het Nieuwe Testament). Het Griekse woord betekent letterlijk: ingewanden. Het verwijst naar Gods innerlijke bewogenheid (Jeremia 31:20) en bereidwilligheid om te vergeven.

Met de uitdrukking 'ween niet' wil de Heere Jezus niet zeggen dat het ongepast is voor een christen om verdrietig te zijn in verband met het overlijden van een geliefde. Wat Hij wél wil duidelijk maken, is dat deze vrouw midden in haar verdriet op Hem moet letten. Hij gaat er voor zorgen dat de oorzaak van het verdriet wordt weggenomen. Het is dus geen algemene opdracht aan christenen om nooit meer verdrietig te zijn over een overledene (1 Thessalonicensen 4: 13). De dood blijft een reden tot verdriet en hoort bij de dingen die voorbijgaan (Openbaring 21: 4). Als we weten dat een overledene bij God is, is dat een geweldige troost, maar dat neemt niet weg dat de lege plaats die iemand achter laat, voelbaar blijft.

Vers 14 Het aanraken van een dode maakte iemand onrein. Voor priesters golden zeer strenge regels in dit verband. Speciaal voor de hogepriester. Hij mocht zelfs een overleden familielid niet aanraken (Leviticus 21: 10-11). Zeer opvallend dat de Heere Jezus, de grote Hogepriester (Hebreeën 4:14), hier nu juist de baar wél aanraakt. Daar zit de betekenis in van overnemen (vervulling van Jesaja 53: 4a). Jezus wil worden als de dode om de dode te geven wat Hij heeft: leven. De vrolijke ruil noemt Luther dat.

Jezus komt dichterbij en de dragers staan stil. Geen mens die nog wat doet. Alleen de Heere Jezus. Alleen Hij kan uitkomst bieden in deze situatie. Hij doet dat door te spreken. Eerder in dit hoofdstuk werd ook al duidelijk dat 'slechts één woord genoeg is' (vers 7). Jezus' woord is een machtswoord. Door Zijn spreken komt Zijn goddelijkheid aan het licht. 'Hij spreekt en het is er, gebiedt en het staat er.' (Psalm 33: 9) Het toespreken van een dode is in andere gevallen onzin. Een dode hoort niet. Maar als Jezus ze roept, horen ze wel (Johannes 5: 25).

Vers 15 In dit vers gebeuren drie dingen die van belang zijn. Allereerst gaat de dode overeind zitten. Hij beweegt weer. Een duidelijk bewijs van leven. Vervolgens gaat hij ook weer

praten. Hij is dus ook weer bij zijn verstand. Tenslotte brengt Jezus de jongen terug bij zijn moeder. Hij geeft hem terug. De nadruk valt er op dat ze haar zoon terugkrijgt uit de dood dankzij de Heere Jezus.

Vers 16-17 Het is heel begrijpelijk dat de mensen vrezen als je beseft dat ze er bij staan als een dode levend wordt. Deze vrees heeft iets van angst voor het ontzaglijke wonder dat hier gebeurt. Huiveringwekkend ontzag ook voor de macht die tot uiting komt door het optreden van de Heere Jezus. Deze diepe indruk brengt de mensen er toe God te loven en te prijzen. Ze beseffen dat er hier wat bijzonders aan de hand is. God heeft zijn volk bezocht. Dat verwijst naar Gods verlossende handelen. Gods redding uit de dood. (zie bijvoorbeeld Exodus 4: 31). Het heeft ook iets schokkends dat Jezus slechts erkend wordt als 'een groot profeet'. Meer niet. Wie werkelijk thuis is in de Bijbel zou moeten erkennen dat hier meer dan een profeet aanwezig is. Het gerucht (of woord) dat rondgaat, heeft daarom iets dubbels. Het woord van Jezus is een machtswoord. Een gerucht over Hem kan ook iets afdoen aan Zijn macht. Door Hem bijvoorbeeld slechts als een profeet te erkennen. Daarom is kennismaken van een gerucht niet voldoende. Alleen Jezus' eigen woord bevrijdt werkelijk. De bevrijdende kracht van dat woord komt tot ons door het geloof. Geloof in de Heere Jezus Christus. Geloof dat Hij alle macht heeft in hemel en op aarde.

Alternatieve (start)opdracht

- Bekijk het filmpje van Zeker weten over de Opstanding: <https://abcvanhetgeloof.nl/opstanding#kijk-luister>.

Antwoorden

Startopdracht

Een persoonlijke vraag die al veel bij jongeren los kan maken. Houd in de gaten hoe jongeren reageren. Weet je van jongeren die onlangs een overlijden meegemaakt hebben? Let in het bijzonder op hen.

1. –
2.
  - a. Met de zondeval, Genesis 3.
  - b. *Persoonlijk. Denk aan een verlies van iemand die je lief was, maar ook ziekte.*
  - c. *Persoonlijk.*
3. De Heere Jezus is gekomen om onze zonde, onze onreinheid, op Zich te nemen. Voor de zonde en de gevolgen daarvan wilde Hij sterven aan het kruis.
4.
  - a. Geestelijk dood betekent dat we verloren zijn. Niet in staat om te doen waarvoor God ons heeft geschapen: leven tot Zijn eer. We zijn zondig en we doen zonde.
  - b. Er staat dat we dood zijn door onze misdaden. Maar God is zo barmhartig dat Hij ons levend kan en wil maken door Christus.

- c. Door het geloof in de Heere Jezus. Het is genade.
- 5.
- Denk bijvoorbeeld aan de storm op zee die Hij tot zwijgen brengt; de wonderen van genezing; de overwinning van de duivel tijdens de verzoeking in de woestijn.
  - Persoonlijk.*
- 6.
- Er staat in allebei de bijbelgedeeltes dat God Zijn volk bezocht heeft, Hij heeft naar Zijn volk omgezien, aan Zijn volk gedacht, is naar haar toegekomen.
  - Over de komst en het werk van de Heere Jezus Christus, de Verlosser.
7. Zoals Hij in Johannes 11 zegt: Ik ben de Opstanding en het Leven.
- 8.
- Ja.
  - Op www.heidelbergse-catechismus.nl vind je een weergave van de tekst in gewone taal. Vraag en antwoord 42 zijn:
Nu Christus voor ons is gestorven, waarom moeten wij dan ook nog sterven?
Onze dood is geen betaling voor onze zonden.
Wij moeten sterven omdat wij op deze manier het eeuwige leven binnengaan en vrij worden van de zonde.

Stellingen

- Als er nu iemand uit de dood opstaat, zal iedereen in God geloven → de tijd van de Heere Jezus laat zien dat dit niet zo is. De mensen rondom Jezus hebben wonderen gezien, en toch geloofden de meeste mensen niet. Ook in de gelijkenis van de arme man en de rijke Lazarus wordt gezegd dat wanneer de mensen nu niet luisteren, het ook niet helpt als er iemand uit de doden opstaat.
- Nu vinden er geen opwekkingen uit de dood meer plaats → het verhaal bij de slotopdracht laat iets anders zien. God is nog steeds Dezelfde, Hij kan dit wonder ook nog steeds verrichten. Maar ook in de Bijbel zie je dat het maar een enkele keer gebeurt.

Slotopdracht

-

Schets 4 – Overvloed

Benodigheden

- Een Bijbel en Handreiking voor elke jongere.
- Pennen.
- Bord / vel papier met stiften voor de alternatieve startopdracht.
- Zout brooddeeg (zie voor de alternatieve opdracht).

Lezen

Deze gedeeltes kunnen gebruikt worden bij de voorbereiding, maar kunnen ook op de avond zelf gelezen worden.

- Mattheüs 14:13-21
- Johannes 6:1-21
- Johannes 6:22-35
- Exodus 16
- Heidelbergse Catechismus vraag en antwoord 1

Zingen

- Psalm 81:12
- Psalm 67:1
- Psalm 86:8
- Psalm 144:7
- Psalm 136:1, 25 en 26
- Voor al Uw goede gaven Heer'
- Geprezen zij de Heere
- O, alle dorstigen

Bidden

- Dank de Heere voor de overvloed die wij uit Zijn hand ontvangen. Bid voor zovelen die geen of weinig eten hebben, en onder allerlei tekorten lijden.
- Vraag om een dankbaar hart.
- Vraag om het levende Brood te mogen ontvangen.

Doelstelling

De kernboodschap van deze schets is: Jezus geeft overvloed.

- De jongeren weten dat de Heere mild en overvloedig geven wil van Zijn genade.
- Ze leren wat dit voor hen persoonlijk betekent.

Achtergrondinformatie

Mattheüs 14:13-21

Intro

Als achtergrond bij deze geschiedenis is het goed om te letten op de beschrijvingen van

voedselwonderen in het Oude Testament. Het meest bekende is misschien wel het wonder van het manna in de woestijn (Exodus 16). Er is een dubbele overeenkomst, omdat het niet alleen gaat om een wonder, maar het vindt allebei plaats in de woestijn. Bij uitstek de plaats waar een mens zijn afhankelijkheid ontdekt. Een ander, misschien minder bekend, voedselwonder vindt je in 2 Koningen 4:42-44. Daar is de overeenkomst vooral gelegen in het feit dat het gaat om het geloof dat iets wat weinig of niets lijkt, door Gods zegen meer dan genoeg is. Een tweede belangrijk punt is dat het verzorgen van een maaltijd in de Bijbel hoog gewaardeerd wordt als uiting van gastvrijheid. In deze geschiedenis stelt de Heere Jezus zich op als de Gastheer, Die Zijn volk van al het nodige voorziet.

Vers 13-14 Dit gedeelte begint met een terugverwijzing naar het bericht over de executie van Johannes de Doper. Als dit bericht Jezus ter ore komt, vertrekt Jezus met zijn discipelen naar 'een woeste plaats'. Dat woord 'woest' wijst op de woestijn. Een plaats waar ze alleen kunnen zijn en waar het rustig is. De reden van dit vertrek is tweeledig. Enerzijds ontloopt Jezus hiermee het risico om net als Johannes opgepakt te worden. Dat wil Hij niet, omdat Zijn tijd nog niet gekomen is. Tegelijk trekt Hij zich ook terug, omdat Hij rust zoekt voor Zichzelf en Zijn discipelen. Rust die hun door de schare niet gegund wordt. Zij horen waar Jezus heengaat, volgen Hem en vinden Hem. Juist op zo'n moment, waarop wij mensen misschien juist wel boos zouden worden, lees je dan dat de Heere Jezus met 'innerlijke ontferming' bewogen wordt. Dat woord 'innerlijke ontferming' wordt in de Bijbel alleen maar voor God gebruikt. Dan gaat het over Gods diepste liefde. In Jesaja 63:15 wordt dat tot uitdrukking gebracht met een verwijzing naar 'rommelende ingewanden'. (Zie voor de verbinding tussen deze uitdrukking met liefde ook Psalm 40:9, Hooglied 5:4, Jeremia 31:20.) Het woord dat in het Hebreeuws gebruikt wordt, is bijna hetzelfde woord als 'baarmoeder'. Dat is het ultieme voorbeeld van 'ontferming'.

Let er op dat hier blijkt dat de Heere Jezus een volkomen Zaligmaker is. Niet alle mensen worden door Hem genezen, maar degenen die wél genezen worden, zijn het levende bewijs dat Jezus niet alleen vergeeft, maar ook geneest.

Vers 15-16 Naarmate de tijd vordert, ontstaat er echter toch een probleem. Zo denken de discipelen tenminste. De mensen zijn er niet op voorbereid om daar lang in de woestijn te blijven. Ze moeten nu snel naar huis anders hebben ze straks tekort aan eten en daarmee ook te weinig energie om de reis naar huis te maken. Er klinkt een licht verwijt in hun woorden. 'De tijd is voorbijgegaan', zeggen ze. Met andere woorden: het is nu wel weer mooi geweest. Best wel schokkend als je bedenkt wat er daar op dat moment aan de gang is. Jezus toont Gods ontferming in de genezing van zieken! Jezus' reactie naar de discipelen is dan ook een test. Hoe willen zij omgaan met deze 'schare'? Hun reactie is kort en eerlijk. We hebben hier niets, dan vijf broden en twee vissen. Dat is inderdaad niets als je ziet wat er moet gebeuren. Vijfduizend mensen voeden (vers 21). Dat gaat dus niet, tenzij....

Vers 17-19 Jezus' opdracht is opvallend. In die tijd was het gebruikelijk dat leerlingen zorgden voor het onderhoud van hun leraar. Andersom kwam niet voor. Die vijf broden en twee vissen lijken misschien wel niets, maar toch vraagt Jezus het te

brengen. Kort gezegd maakt Jezus hier een paar dingen duidelijk. Allereerst leren de discipelen dat zij alléén niet kunnen wat Jezus van hen vraagt. Ten tweede leert Jezus Zijn discipelen dat Hij recht heeft op zelfs dat 'weinig' wat zij hebben. Ten derde maakt Jezus hier duidelijk dat als wij het weinige dat Hij ons eerst gegeven heeft aan Hem teruggeven, Hij dat zal zegenen. Zo wordt glashelder dat wij zonder Hem niets zijn én dat Hij ons, mensen, toch in dienst wil nemen met wat wij hebben ontvangen. Jezus 'zegt' het brood. In betekenis is dat ons bidden en danken in één. Het goede dat wij ontvangen, is een zegen (1 Timotheüs 4:4). De erkenning van deze zegen brengt, als het goed is, ook dankbaarheid mee. Verder is het goed om te bedenken dat het uitspreken van de zegen gewoonlijk gedaan werd door de gastheer. Zo stelt Jezus Zich hier dus op. Hij is gekomen om Zijn volk het goede te geven (zie ook de intro).

Vers 20-21 In deze verzen wordt iets zichtbaar van de overvloed van Gods genade. Allen die door Jezus worden gevoed, raken verzadigd. Niemand heeft iets te kort. Er blijft zelfs over. Het getal twaalf is in de Bijbel een bijzonder getal. Het volk Israël bestond uit twaalf stammen. De twaalf overgebleven manden verwijzen naar de volken. Jezus komt eerst naar Zijn volk Israël, maar Hij is uiteindelijk de Redder van de wereld. Bij dit wonder wordt dus al iets zichtbaar van Pinksteren.

Tenslotte wordt nog een indruk gegeven van de menigte. Maar liefst vijfduizend mannen zijn het. Met vrouwen en kinderen erbij dus ruim tienduizend.

Alternatieve (start)opdracht

- Teken een brood op het bord / een vel papier. Vraag iedereen iets in het brood te schrijven wat bij hem / haar opkomt. Bespreek dit met elkaar.
- Maak ter herinnering aan deze bijeenkomst een broodje van zout brooddeeg.

Antwoorden

Startopdracht

Een vraag die de jongeren laat nadenken over wat ze het meest belangrijk vinden in het leven.

1.
  - a. In Markus 6:7-13 lees je dat de Heere Jezus Zijn discipelen uitgezonden heeft om twee aan twee het land door te gaan. Daarvan komen ze nu bij Jezus terug.
  - b. De onthoofding van Johannes de Doper.
2. *Een goede opdracht om je in te leven in het bijbelverhaal.*
3.
  - a. Dat ze iemand die hen leidt en voor hen zorgt missen.
  - b. Hij zorgt goed, Hij heeft altijd het beste met Zijn schapen voor. Hij zal zelfs Zijn leven voor de schapen geven.
  - c. Omdat ze zonder Hem verloren, eeuwig verloren gaan.
- 4.

- a. Dat Hij echt om hen geeft en met hen te doen heeft. Hij ziet in hen mensen die verloren gaan en Hij heeft zoveel liefde voor zondaren dat Hij wil dat ze behouden worden.
  - b. Denk aan alles wat jij in je buik kunt voelen: spanning, verliefdheid enz.
  - c. Jazeker, Hij is niet veranderd. Hij ziet om naar mensen die arm, zwak en hulpeloos zijn.
5. Voor mensen is het inderdaad onmogelijk. Hij wil de discipelen misschien op de proef stellen, om te zien of ze hun vertrouwen al volledig op de Heere Jezus stellen en van Hem ook wonderen (waarvan ze er al veel gezien hadden) verwachten.
6. Meel en olie verminderen niet – 1 Koningen 17:14-16
De olie vermenigvuldigt zich tot alle kruiken vol zijn - 2 Koningen 4:3-6
Kwakkels en manna – Exodus 16
100 mannen eten van 20 gerstebroodjes – 2 Koningen 4:42-44

Stellingen

- ‘Geef ons heden ons dagelijks brood’ kun je niet bidden, terwijl het eten al voor je neus staat → dit is een belijdenis dat ook het eten dat al voor je staat van God komt.
  - Eten weggooien? Dat doe ik niet! → dat is een goede zaak!
- 7.
- a. Dat ze in Hem geloven, want Hij is Degene die door God gezonden.
  - b. Het wonder van het manna in de woestijn.
  - c. Dat het niet het wonder van Mozes was, maar dat God de Vader dit brood gegeven heeft.
  - d. Het verwijst naar de Heere Jezus, het Brood des levens.
  - e. Om tot Hem te komen en in Hem te geloven.
- 8.
- a. Er is nog heel veel eten over.
  - b. Het water uit de rots tijdens de woestijntijd, de wonderbare visvangst, het land Kanaän dat overvloedig van melk en honing.
  - c. Dat de Heere mild en overvloedig geeft. Dat we Hem om alles mogen vragen.

Slotopdracht

Wonderen:

1. zijn voor ons onmogelijk, maar mogelijk bij God;
2. geven een boodschap door; het zijn tekeningen van Gods werk;
3. wijzen vooruit naar Gods toekomst.

Vier wonderen:

1. de genezing van een verdorde hand;
2. de bevrijding van de bezetene;
3. de opwekking van een dode jongen;
4. de wonderbare spijziging.